https://doi.org/10.37193/BSFF.2019.28.14

# TEXTE ALESE DIN LUCRAREA *"GÂNDURI CATRE SINE INSUȘI"* *DE MARCUS AURELIUS*, EDIȚIE BILINGVĂ, HUMANITAS, 2018

**Anamaria FĂLĂUȘ**[*]
**Ştefan POMIAN**[**]

**Selected thoughts** from ***The Meditations of the Emperor Marcus Aurelius Antonius,***Bilingual Edition, Humanitas, 2018

**Abstract:** This paper dedicated to Marcus Aurelius's philosophy emphasises some of the emperor and Stoic philosopher's interests in and meditations on his own life, his relationship with the others and with the universe, the sensitivity of his feelings that were offered as a gift to posterity, the strength of his humble thoughts that overflowed his mind, as well as the attitude towards the others as a result of his social and political experience. Worth mentioning in this context is his lack of vanity, best exemplified by his memorable routine recorded by historians: while walking through the Roman crowds that used to acclaim him, he would ask the soldier that usually accompanied him to whisper into his ear, from time to time, the following words: "you are nothing but a simple human being!"

## Prefaţă

Marcus Aurelius s-a născut în Roma la 26 aprilie anul 121 d. Hr. Numele lui de familie era Marcus Anninus Verus. A fost educat în particular.[1]

La vârsta de 15 ani a îmbrăcat "toga virilă". Doi ani mai târziu a fost adoptat de împăratul Antonius Pius, iar la împlinirea celor 18 ani primeşte titlul de Caesar; un an mai târziu este consul.

La 24 de ani se căsătoreşte cu Faustina, fiica lui Antonius Pius, iar un an mai târziu a fost asociat la domnie de către Antonius Pius.

La 39 de ani, odată cu moartea lui Antonius Pius, este proclamat împărat.

[*] Lect. univ. dr., Facultatea de Litere, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, str. Victoriei, nr. 76, Baia Mare (anamaria.falaus@cunbm.utcluj.ro)
[**] Conf. univ. dr., Facultatea de Litere, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, str. Victoriei, nr. 76, Baia Mare (stefan.pomian@cunbm.utcluj.ro)

[1] Făcea parte din Dinastia romană a Antoninilor care cuprindea perioada anilor 96-193, cf. Marcel D. Popa-Horia C. Matei, *Mică enciclopedie de istorie universală*, Editura Politică, Bucureşti, 1988, p. 653.



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

Ca împărat şi om politic a purtat războaie cu parţii (în anul 162), primul război germanic cu marcomanii, cvazii şi iazygii (în anul 167), răboiul din regiunile dunărene (în anii 169-175), al doilea război cu germanii (în anii 178-180).

Ca om de cultură a înfiinţat la Atena patru catedre de filosofie: pentru platonism, aristotelism, epicurism şi stoicism.

Moare, de ciumă, la 17 martie 180, la Sirmium sau la Vindobona (Viena de azi), în timp ce purta al doilea război germanic. (59-60)

Din punct de vedere filosofic, Marcus Aurelius este un reprezentant al ultimei perioade a stoicismului, numită şi stoicismul imperial, alături de Seneca şi Epictet.

În cadrul filosofiei stoice se accentua principiul preocupării de sine pentru instruirea propriei gândiri, pentru a fi pregătit a acţiona în interesul şi spiritul dreptăţii, pentru binele mulţimii, în conformitate sau acord cu ordinea cosmică, având convingerea că viaţa, chiar dacă pare efemeră ca o clipă, merită trăită, cu atât mai mult cu cât ea nu apare la întâmplare, nu este un accident, ci reprezintă o secvenţă a acţiunii Providenţei şi face parte din ordinea cosmică.

Lecturând atent lucrarea "Gânduri către sine însuşi" este greu de înţeles de ce acest împărat filosof stoic purta totuşi războaie şi, mai cu seamă, de ce a îngăduit persecuţii împotriva creştinilor între anii 163-167[2]. Aceasta arată adevărul că "omul nu este întotdeauna ceea ce pare", dar ce bine ar fi să nici nu pară.

În legătură cu forma originală a lucrării "Gânduri către sine însuşi", astăzi mai există un singur manuscris complet, *Vaticanus Graecus,* descoperit în 1950, dar care este datat din secolul al XIV-lea.

Ediţiile mai importante în baza cărora s-a realizat tipărirea bilingvă de către editura Humanitas în 2018 sunt: Marcus Aurelii Antonini, *Ad se ipsum* libri XII, edidit J. Dalfen, Leipzig, 1979*;* şi *The Meditations* of the Emperor

[2] Probabil că această persecuţie a îngăduit-o şi din invidie, pentru faptul că la Roma funcţiona de puţină vreme o şcoală creştină cu metodă, întemeiată după modelul şcolilor păgâne de filosofie de către Sfântul Justin Martirul şi Filosoful, un filosof încreştinat.
Persecuţia s-a desfăşurat pe când prefect al Romei era Junius Rusticus. Justin Martirul şi Filosoful îşi expune conceptul său despre filosofie astfel: *"Filosofia este lucrul cel mai mare şi cel mai vrednic de Dumnezeu. Ea singură poate să ne înalţe până la Dumnezeu şi să ne apropie de El; iar sfinţii, cu adevărat, sunt numai aceia care-şi deprind mintea cu filosofia. Ce este, însă, filosofia şi pentru care motiv a fost ea trimisă oamenilor, este un lucru necunoscut de mulţi. Dealtminteri, pe bună dreptate, fiindcă ştiinţa aceasta fiind una singură, dacă toţi ar cunoaşte rostul ei, atunci nu ar mai fi unii platonicieni, alţii stoici, alţi peripateticieni, alţii teoreticieni şi alţii pitagorici. Cum s-a făcut că filosofia a devenit o fiinţă cu mai multe capete?"* (Sfântul Justin, *Dialog cu iudeul Trifon*, II, 1, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, nr. 2, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1980).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

Marcus Antoninus, ed. With translation and commentary by A.S.L. Ferquharson, I-II, Oxford, 1944, editia a II-a 1968.

Notă: cifrele din paranteze, de exemplu: (59-60); (65); (149); (349) reprezintă paginile din lucrarea *"Gânduri către sine însuşi"* din care s-au ales textele.

## Tematici în baza textelor alese[3]

### Altruism/*Selflessness*

"Omul care i-a făcut un serviciu cuiva nu-l face cunoscut strigând în gura mare, ci se îndreaptă spre săvârşirea altuia, precum viţa-de-vie, a produs din nou ciorchini, când a fost timpul potrivit … trebuie să fii printre cei care fac servicii într-un fel fără să o ştie". (149)[4]

*"A man who has done a service to another does not boast about it, crying out loud, but goes on to repeat the action, as the vine produces new clusters again, when the proper time comes … you ought to be among those who, in a way, do good without knowing they have done it".*

"Binele fiinţei raţionale este societatea. Căci într-adevăr noi existăm pentru societate; de multă vreme s-a demonstrate asta". (161)

*"The good of a rational being is the society; for, it has long been proven that we were formed for society".*

"Omul este fiinţa cea mai apropiată nouă, în măsura în care trebuie să le facem bine şi să-i suportăm pe ceilalţi; în măsura în care unii se opun acţiunilor specifice nouă, omul devine pentru mine una dintre realităţile indiferente". (161)

*"Man is our closest being, as long as we have to do good to them and tolerate them. When they, however, obstruct our actions, they become indifferent to us".*

---

[3] Dezvoltarea filosofiei eline se datorează scrierilor evreieşti traduse în limba greacă arată Filosoful Clement Alexandrinul, născut şi educat la Atena, în tinereţe hierofant în templul de la Eleusis, care după ce s-a încreştinat a ajuns conducător al şcolii creştine din Alexandria Egiptului între anii 200-215.

În lucrarea Stromatele V, 10.1 mărturiseşte că: *"am arătat în Stromata întâia (I, 87, 2) că filosofii eleni trebuie să fie numiţi "furi", pentru că au luat de la Moise şi de la prooroci cele mai de seamă din învăţăturile lor, fără să-i amintească cu mulţumiri".*

[4] Idea de a face bine în tăcere, este eminamente idee creştină. O găsim în cele dintâi scrieri creştine, de ex.: în Evanghelii, în Scrisorile apostolilor, în *Didahia* sau *Învăţătură a celor 12 Apostoli*, Scrierile Părinţilor Apostolici, vol. 1, pp. 25-32.

Sigur Marcus Aurelius cunoştea doctrina creştină, cu atât mai mult cu cât Sfântul Justin Martirul şi Filosoful, a scris două Apologii pe care le adresează, cea dintâi, împăratului Antoniul Pius şi lui Marc Aureliu, iar a doua Senatului. A se vedea în *"Apologeţi de limbă greacă - Părinţi şi scriitori bisericeşti"*, vol. 2, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1980, pp. 25-74, *Apologia întâia*, iar la pp. 75-88, *Apologia a doua*.



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

"Într-un singur lucru găseşte-ţi desfătarea şi odihna: trecerea de la o acţiune în interesul semenilor la o alta în interesul semenilor, aducându-ţi aminte de zeu". (175)
*"There is one thing you should take pleasure and rest in: going from one action for the benefit of your fellow beings to another one, keeping God in your mind".*
"Nu te ruşina că ţi se oferă ajutorul". (205)
*"Do not be ashamed of being offered help".*
"În faţa fiecărei fapte întreabă-te pe tine însuţi: în ce fel mi se potriveşte? Nu mă voi căi pentru ea?" (235)
*"Before every action you take, ask yourself: Does it suit me? Won't I repent for it?"*
"Fiecare lucru există pentru ceva … şi Soarele va spune: exist pentru ceva, la fel şi alte lucruri. Tu, aşadar, pentru ce exişti? Pentru a te desfăta? Vezi dacă poţi suporta acest gând". (241)
*"Every single thing exists for something ... and the Sun will say: I exist for a certain purpose, and the rest of the things will say the same. Then, what do you exist for? To enjoy pleasure? See if you can bear this thought".*
"Oamenii sunt născuţi unul pentru altul. În consecinţă, ori îi educi, ori îi suporţi". (261)
*"Men are formed for each other. So, you either teach them better or bear with them".*
"Trebuie să apreciez care este poziţia mea în raport cu oamenii: suntem născuţi unii pentru alţii". (329)
*I have to consider my position in relation to men: we are formed for each other".*

**Armonie/*Harmony***

"Armonia e una singură şi, după cum lumea, folosindu-se de toate corpurile, se prezintă în plenitudinea unui astfel de corp, tot aşa şi soarta, folosindu-se de toate cauzele, se prezintă în plenitudinea unei astfel de cauze". (151)[5]

[5] În lucrarea *"Omilii la Hexaemeron - Părinţi şi scriitori bisericeşti"*, vol. 17, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1986, p. 78, Vasile cel Mare susţine ideea armoniei din lume, ca rezultat al creaţiei divine efectuată în baza unui plan mai înainte gândit: *"Dumnezeu însuşi a creat lumea, ca bun, a făcut această operă folositoare; ca înţelept, această operă prea frumoasă; ca puternic, această operă foarte mare. Moise a arătat pe Meşterul Care nu numai că a intrat,* prin raţiunile pe care le-a aşezat în lucruri, *în fiinţa tuturor celor din lume, dar a şi pus toate părţile ei în armonie unele cu altele şi a făcut un tot unitar armonic, corespunzător şi de acord cu El, ceea ce este redat în cuvintele revelate: "El dând tuturor viaţă şi suflare şi toate"* (Fapte 17, 25) *"că în El trăim şi ne mişcăm şi suntem"* (Fapte 17, 28); iar la p. 86, acelaşi volum, arată cum: *"Dumnezeu înainte de a fi cele ce se văd acum, a gândit şi a pornit să aducă la existenţă cele ce nu erau; în acelaşi timp a gândit şi cum trebuie să fie lumea şi ce formă să-i dea materiei, ca să fie în armonie cu ea. Cerului i-a rânduit o natură potrivită cerului,*



BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

*"There is one great harmonious composition of all things and, just as the world, using all its constitutive parts, presents itself in its wholeness, so the universal destiny is made a complete cause out of all the particular causes".*
"Natura nu produce la voia întâmplării nimic care să nu corespundă cu ceea ce e condus de ea". (153)
*"Nature does not produce things randomly, creating things that do not correspond to what it governs".*
"Ceea ce nu-i dăunător cetăţii nu dăunează nici cetăţeanului". (163)
*"Nothing harms him who is really a citizen, which does not harm the city".*
"Când lucrurile care te înconjoară te constrâng să te zbuciumi foarte tare, întoarce-te repede în tine însuţi şi nu-ţi ieşi din ritm mai mult decât este necesar. Căci odată cu întoarcerea mereu în armonie, vei fi mai stăpân pe aceasta". (175)[6]
*"When the things that surround you grieve you, return to yourself and do not change your routine more than it is necessary; because once you reach harmony, you'll become aware of it".*
"Respectarea şi preţuirea propriului tău intelect îţi vor aduce mulţumirea, vei trăi în armonie cu oamenii şi vei fi recunoscător zeilor, ca să zic aşa: vei lăuda toate cele pe care ei le hărăzesc şi le-au rânduit". (181)
*"Respecting and valuing your own mind will bring you satisfaction; you'll be in harmony with the men around you and you'll be grateful to Gods, so to say: you'll praise all the things they create and have ordered".*
"Lucrurile din lume şi raportul dintre ele - într-un anume fel, toate se găsesc împletite unele cu altele şi înrudite printr-o reciprocă prietenie. De fapt, toate se determină unele pe altele datorită mişcării tensionate, respiraţiei comune şi unităţii substanţei". (191)
*"All the things in the world and their relation to one another – in a way, they are all interconnected and mutually friendly. In fact, they influence one another due to active movement, mutual conspiring to the same end, and unity of substance".*
"Orice sculă, orice instrument, ustensilă e socotită bună dacă îşi îndeplineşte menirea pentru care a fost construită; totuşi, cel care a făcut-o este departe. În schimb, pentru lucrurile făcute de natură, forţa care le-a alcătuit se găseşte înăuntrul lor şi rămâne acolo. Aşadar, aceasta trebuie respectată şi mai mult, şi gândeşte-te că, dacă continui să trăieşti în acord cu voinţa acestei forţe, totul se va petrece conform gândirii tale. În aşa fel, evenimentele se desfăşoară în univers conform gândirii aceleia". (191)

---

*iar formei pământului i-a dat o substanţă proprie şi trebuincioasă lui. Focului, apei şi aerului le-a dat forma pe care a voit-o şi le-a adus la existenţă aşa cum o cerea raţiunea fiecăreia din cele create. A unit într-o prietenie nesfărâmată, într-o singură unitate şi armonie, întreaga lume, alcătuită din diferite părţi".*
[6] *Intră încămara ta!* este un îndemn din cuvântările lui Iisus (A se vedea la Evanghelia după Matei 6, 6).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*"Every instrument, tool, or utensil is right as long as it is fit for its purpose, although the craftsman is no longer there. But, in the case of the things created by nature, the power which formed them remains and resides with them. So, this ought to be shown more respect, and judge that if you keep on living according to the will of this power, all things will happen according to your thought. And thus, all the events in the universe are in conformity to that intelligence".*

"Toate lucrurile se împletesc unele cu altele, legătura lor este sfântă şi aproape nici un lucru nu este străin de altul. Căci sunt ordonate şi împreună dau ordine şi frumuseţe aceleaşi lumi. Şi lumea este unică, cuprinzându-le pe toate, unic este Zeul care se găseşte în toate, unică este substanţa şi unică legea, raţiunea comună tuturor fiinţelor inteligente, unic adevărul, dacă e adevărat că unică este perfecţiunea fiinţelor care au aceeaşi natură şi care participă la aceeaşi raţiune". (207)

*"All things are linked with each other, their bond being sacred and there is hardly one thing foreign to another, as they are all arranged together and rule and adorn the same world. For there is one world that includes everything, and one God who pervades all things; there is one substance, one law, one reason common to all intelligent beings, and one truth, if it is true that there is one perfection for all the beings that share the same nature and rational power".*

"Trei relaţii: una cu cuprinzătorul (mediul) care mă înconjoară, a doua cu cauza divină de la care decurge tot ce se întâmplă pentru toţi, a treia cu cei care trăiesc cu mine". (245)

*"Three relations: the first to everything that surrounds us, the second to the divine cause that effects everyone and everything, and the third to those who live with us".*

"Să-ţi organizezi viaţa acţiune cu acţiune şi, dacă fiecare îşi atinge, pe cât este posibil, menirea ei, să fii mulţumit". (247)

*"Order your life in every single action, so that you might be satisfied when your actions reach their purpose".*

"Nu te limita să respiri aerul care te înconjoară, ci din acest moment gândeşte în armonie cu inteligenţa care înconjoară orice lucru". (259)[7]

[7] Sfântul Maxim Mărturisitorul, în lucrarea *"Ambigua - Părinţi şi scriitori bisericeşti"*, vol. 80, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1983, pp. 80-87, în legătură cu armonia şi inteligenţa, dezvoltă teza raţiunilor care premerg existenţelor şi care susţin aceste existenţe, din care arătăm chintisenţa, ca o aserţiune: *"Raţiunea este multe raţiuni şi raţiunile cele multe sunt o Raţiune"*, prin care vrea să spună că suntem parte din Dumnezeu, iar mai pe larg: *"Raţiunea cea una, ca multe raţiuni, ce stă împărţită în chip neîmpărţit în varietatea făpturilor, precum arată însuşirea lor de a se referi una la alta şi totuşi de a rămâne fiecare ea însăşi în chip neschimbat. Şi iarăşi multele raţiuni ca una, prin referirea tuturor spre ea, ceea ce există pentru sine în chip neamestecat, fiind Cuvântul fiinţial şi ipostatic al lui Dumnezeu şi Tatăl, ca obârşie şi cauză a tuturor".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*"Do not content yourself with simply breathing the air that surrounds you, but let your mind be in harmony with the intelligence that surrounds every single thing".*

"Nici o natură nu este inferioară artei. Căci artele imită naturile. Dacă este aşa, natura, care este mai desăvârşită şi mai cuprinzătoare decât toate celelalte, nu ar putea să fie lipsită de iscusinţa artistică". (325)

*" No nature can be inferior to art. Because art imitates nature. If so, nature, which is the most complete and comprehensive of all, could not fall short of the artistic skill".*

"În ceea ce priveşte scrisul şi cititul, nu vei trece drept profesor înainte de a fi fost elev la rândul tău. Aceasta este cu mult mai adevărat în viaţă". (339)

*"In what concerns writing or reading, you won't be able to teach others, before being first taught yourself. And this is more than true in life".*

"De multe ori am fost uimit de faptul că fiecare, deşi se iubeşte pe sine însuşi mai mult decât pe toţi ceilalţi, pune totuşi mai puţin preţ pe propria sa părere despre sine decât pe părerea celorlalţi despre el". (349)

*"I have often wondered how each man, in spite of loving himself more than all the others, makes less account of his own opinion concerning his own being than of the others' opinion about him".*

**Bătrâneţe/*The Old Age***

"Eşti bătrân, nu îngădui ca partea conducătoare a sufletului (raţiunea) să-ţi fie înrobită, nici să fie mişcată ca o marionetă în funcţie de impulsurile contrare vieţii sociale, nici să se plângă de destinul hărăzit în prezent, nici să se teamă de cel hărăzit în viitor". (85)

*"You are now old; don't let the leading part of your soul (rationality) be enslaved, pulled by strings like a puppet by the opposing impulses of social life, or complain about your current or future fate".*

"Evenimentele care urmează după cele care se produc conform naturii au în ele, ceva graţios şi atrăgător. De exemplu, în timp ce se coace, pâinea crapă în unele părţi şi aceste crăpături astfel formate, deşi se produc într-un fel contrar celor aşteptate de la meşteşugul fabricării pâinii, oferă o oarecare plăcere şi, în felul lor, stârnesc pofta de a mânca pâine". (99)

*"The events that follow after the ones that have already occurred according to their nature have something pleasant and attractive in them. For example, while being baked, some parts of a loaf might crack and become rugged, contrary to what we expect from the art of baking; yet, they give a certain pleasure and, in their own way, give you an appetite for bread".*

"În cazul unei bătrâne sau al unui bătrân, acesta va putea, cu ochii săi de înţelept, să observe o oarecare vigoare şi o frumuseţe a vârstei, la fel cum, în cazul copiilor, va remarca farmecul acestora … exemplele nu sunt elocvente pentru oricine, ci numai pentru cel care se dovedeşte cu adevărat familiarizat cu natura şi cu lucrările sale". (99)



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

*"In the case of an old woman or man, one will be able to notice, with his wise eyes, a certain maturity and grace, just as in the case of children, one will notice their loveliness ... these examples are not credible to anyone, but only to those that are truly familiar with nature and its works".*

**Binele şi răul în viaţa omului/*The Good and Evil in Man's Life***

"Natura binelui este frumuseţea morală şi cea a răului este urâtul moral". (83)

*"The nature of good is moral beauty and that of evil is moral ugliness".*

"Nimeni nu mă poate urâţi moral … ne-am născut pentru a ne ajuta unii pe alţii". (83)

*"Nobody can morally deform me ... we were born to help one another".*

"Oamenii sunt, într-un fel, demni de milă din pricina necunoaşterii binelui şi răului". (93)

*"People are, in a way, worth being pitied due to their ignorance about what is good and what is bad".*

"Caracteristica omului bun este să iubească şi să accepte evenimentele şi tot ce i-a fost urzit lui de către destin … fără să murmure ceva împotriva adevărului şi fără să acţioneze împotriva dreptăţii. Chiar dacă nu toţi oamenii îl cred că trăieşte simplu, rezervat, modest şi liniştit, cel bun, nu se supără pe nici unul dintre ei, nici nu se abate din drumul care îl duce spre sfârşitul vieţii unde trebuie să ajungă curat, liniştit şi degajat, împăcat pe deplin cu propria-i soartă". (113)

*"What defines a good man is his love and acceptance of all the events that have been brought about on him by his destiny ... without complaining against truth or acting against justice. Even if some people will not always believe him to be living a simple, modest, quiet life, a good man won't bear any grudge against them, nor will he be diverted from the road that takes him to the end of his life where he ought to get pure, calm and in peace with his own fate".*

"Ceea ce nu-l face pe un om mai rău decât este nu îi face nici viaţa mai rea şi nu îl răneşte nici din afară, nici din interior". (121)

*"The things that do not make a man worse than he is can hardly make his life worse or hurt him either from outside or inside".*

"Tot ceea ce se întâmplă, se întâmplă după o rânduială dreaptă". (121)[8]

*"Everything that happens is systematically and rightfully arranged".*

[8] Marc Aurelius apreciază ca deosebită lucrarea Providenţei în lume. Aceasta este o tematică esenţială şi în religia creştină. A se vedea în primul articol dogmatic din Crezul Creştin care o conţine în termenul de *"atoateţiitorul".*

De asemenea, Providenţa divină este una din temele celei dintâi cuvântări publice a d-lui Iisus, numită *"Predica de pe munte"* (Matei 5-7). Din punct de vedere creştin purtarea de grijă a lui Dumnezeu faţă de lume se arată în trei lucrări: de conservare, de conlucrare şi de guvernare a lumii.



BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

"Nu te purta ca şi cum ai avea de trăit zece mii de ani … cât timp trăieşti, cât timp încă îţi este permis, încearcă să devii bun!". (123)[9]
*"Do not act as if you were meant to live forever ... as long as you are alive, as long as you are permitted to be alive, try to become good!".*
"Arată că înţelegi în ce fel ţi s-ar potrivi viaţa de om bun, pe de o parte împăcat cu ceea ce-i este hărăzit de Întreg şi pe de altă parte mulţumit de propria activitate cinstită şi de dispoziţia interioară bună". (129)
*"Show that you understand in what way the life of a good man would suit you; on the one hand content with your destiny, on the other satisfied with your own honest activity and positive inner life".*
"Dimineaţa, când abia te trezeşti, să ai la îndemână acest gând: "Mă trezesc ca să desfăşor activităţiele specifice omului". (146)
*"In the morning when you hardly get up, have this thought in your mind: "I arise to the proper work of a man".*
"Aminteşte-ţi prin câte ai trecut şi câte ai fost în stare să suporţi; şi că parcursul vieţii tale este de acum complet, că misiunea ta a ajuns la final; aminteşte-ţi câte lucruri frumoase ţi-a fost dat să vezi, de câte plăceri şi dureri nu ai ţinut seamă, de câte ocazii ce ţi-ar fi putut aduce faimă nu te-ai îngrijit şi faţă de câţi nerecunoscători ţi-ai arătat bunăvoinţa". (167)
*"Remember how many things you have been through and how much you have managed to bear; and that the course of your life is now complete and your mission had reached an end; remember how many beautiful things you have seen, how many pleasures and pains you have ignored, how many opportunities that might have brought you fame you have missed, and how many ungrateful people you have helped".*
"Mijlocul cel mai bun pentru a te apăra de cei care îţi fac rău este să nu le semeni". (175)
*"The best way to protect yourself from bad people is not to be like them".*
"Adesea comitem nedreptăţi, fiindcă nu facem deosebire între evenimente. Dacă am socoti bune şi rele, însă, numai acele evenimente care stau în puterea noastră, nu ne-ar rămâne nici un motiv pentru a acuza divinitatea, nici pentru a adopta o atitudine duşmănoasă faţă de umanitate". (193)
*"Injustice is often committed because we cannot distinguish between events. But if we judged only the things in our power (either good or bad), we had no reason to accuse the Gods or be hostile towards humanity".*
"Un lucru este de preţ: să-ţi duci viaţa în acord cu adevărul şi cu dreptatea, să rămâi binevoitor chiar faţă de cei mincinoşi şi nedrepţi". (197)[10]
*"There is only one essential thing: to live your life in agreement with truth and justice, to be kind even towards dishonest and wrongful men".*

[9] A fi atent la felul de vieţuire, iată o altă idee cultivată şi în evangheliile creştine ale lui Iisus (Luca 16, 19-31, pilda cu *Bogatul nemilostiv şi săracul Lazăr*).
[10] In teologia apostolului Pavel găsim adesea această idee. A se vedea în Scrisoarea către Romani 12, 14-21.



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Ura este contrară raţiunii. Căci, dacă se pierde până şi conştiinţa greşelii, pentru ce să mai trăieşti? … Când cineva greşeşte faţă de tine, gândeşte-te imediat care a fost părerea sa asupra binelui sau răului, când a greşit. Căci, cunoscând aceasta, vei avea milă faţă de el şi nici nu te vei mai mira, nici nu te vei mai supăra pe el … aşadar, trebuie să-l ierţi!" (213)

*"Hatred is the opposite of reason. Because, if one loses the awareness of his wrong deeds, why should that man live? When someone harms you, think immediately about his attitude towards good and evil when he did something wrong. And understanding this, you'll have mercy, you will be neither surprised, nor angry with him ... so, you'll have to forgive him".*

"A face bine şi a auzi că eşti vorbit de rău este regesc". (217)

*"To do good and find out that you are spoken ill is great".*

"Nu trebuie să te superi din cauza lucrurilor, căci lor nu le pasă deloc de asta". (217)

*"You do not have to be sad about different things because they do not care about your feelings".*

"Omul cu adevărat om nu trebuie să renunţe la preocuparea de a trăi cât mai mult timp şi la dragostea de viaţă". (219)

*"He who is a real man ought not to give up on his concern for his love of life and desire of living as long as possible".*

"Sapă în interiorul tău. În interiorul tău este izvorul binelui şi întotdeauna are puterea de a ţâşni, dacă ai să sapi întotdeauna". (225)

*"Look inwards. Within you'll find the fountain of good which always has the power to spring up as long as you keep on digging in it".*

"Vezi să nu resimţi faţă de neoameni ceea ce neoamenii resimt faţă de oameni". (227)

*"Beware not to feel toward the inhuman what they feel toward the human".*

"Cine greşeşte, greşeşte împotriva lui însuşi; cine comite o nedreptate se nedreptăţeşte pe sine, deoarece devine rău". (267)

*"He who does wrong, wrongs himself; he who is unfair, does evil to himself because he becomes evil".*

"Dacă poţi, fă-i să-şi schimbe părerea învăţându-i; dacă nu poţi, aminteşte-ţi că pentru aceasta ţi-a fost dată bunăvoinţa". (271)

*"If you can, make them change their opinion by teaching them; if you cannot do that, remember that kindness was given to you exactly for that purpose".*

"Dacă greşeşte, învaţă-l cu bunăvoinţă şi arată-i ce a greşit. Dacă nu reuşeşti, consideră-te vinovat pe tine însuţi sau nici măcar pe tine însuţi". (293)

*"If he does wrong, teach him kindly and show him his wrongs. If you fail in your attempt, blame yourself; or not even yourself".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Omul educat şi respectuos îi spune naturii care dă şi ia înapoi totul: "Dă-mi ce vrei, ia-mi înapoi ce vrei". Şi spune aceasta nu ca un sfidător, ci ca un om supus şi cu gânduri bune faţă de natură". (303)[11]

*"The dutiful, educated man tells the nature that gives and takes back everything: "Give me whatever you want and take back whatever you wish". And he says that not defiantly, but as a submissive and respectful man".*

"Nu discuta nicidecum despre calitatea omului bun, ci fii un astfel de om!" (303)

*"You should under no circumstances talk about the quality of being a good man; instead, be this kind of man!"*

"Ce rău îţi va putea face individul cel mai violent dacă tu continui să fii binevoitor faţă de el şi, când se iveşte prilejul, îl îndemni cu blândeţe şi încerci să-l faci să-şi schimbe intenţia, alegând chiar momentul în care el încearcă să-ţi facă rău: "Nu, fiul meu! Am fost făcuţi de natură pentru altceva. Eu nu voi suferi nici un rău, în schimb tu îţi faci rău, fiule". Şi arată-i cu iscusinţă şi dintr-un punct de vedere general că lucrurile stau altfel, că nici albinele nu fac acest lucru şi nici celelalte animale, care au fost născute de natură pentru a trăi în turme. Însă aceste observaţii nu trebuie făcute nici cu ironie, nici pe un ton jignitor, ci cu afecţiune şi fără ranchiună în suflet; şi nu ca şi cum ar fi la şcoală, nici ca să te faci admirat de un altul aflat în preajmă, ci adresează-te lui între patru ochi, chiar dacă mai sunt împrejur şi alţi oameni". (333)[12]

*"What evil can the most violent man do to you if you continue being kind to him and, whenever you have the opportunity, you advise him kindly and try to make him change his intentions, choosing exactly the moment when he attempts to harm you: "No, my son, don't do that! We have been created for a different purpose. You cannot hurt me, but you will hurt yourself, son". And wisely show him, from a general perspective, that things are different; that neither bees, nor other tribes of animals do that to their fellow beings. But these remarks ought not to be made ironically or offendingly, but affectionately; and not as if he were in school, or because you seek to be admired by someone else around, but in private, even if there are other people there".*

[11] În lucrarea biblică vechitestamentară Iov 1, 21 aflăm expresia asemănătoare: *"Domnul a dat, Domnul a luat; fie numele Domnului binecuvântat!"*

[12] Ideea se repetă des în lucrare. O găsim însă şi în evanghelia după Matei unde avem un text corespunzător: *"De-ţi va greşi ţie fratele tău, mergi, mustră-l pe el între tine şi el singur. Şi de te va asculta, ai câştigat pe fratele tău. Iar de nu … spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameş"* (Matei 18, 15-17).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

**Destin/Fate**

"Destinul care este hărăzit fiecăruia este implicat în ordinea universală şi implică această ordine". (103)

*"Fate, that is prescribed to each and everyone, is involved in the universal order and supposes it".*

"Un om care nu mai amână hotărârea de a fi, în sfârşit, printre cei mai buni, este un preot şi un slujitor al divinităţii, folosindu-se de ceea ce a fost sădit în el; acest lucru îl face pe om neîntinat de plăceri, invulnerabil la orice durere, ferit de orice act de violenţă, insensibil la orice răutate, atlet într-o întrecere mai mare, cea de a rămâne neatins de pasiuni, întărit până în străfundările sale de spiritual, de dreptate, pregătit să primească cu tot sufletul ceea ce i se întâmplă şi ceea ce îi este rânduit de destin; el nu încearcă să-şi imagineze niciodată, fără vreo cerinţă urgentă a interesului public, ce a spus un altul sau ce a făcut sau a gândit". (102-103)

*"A man who has finally chosen to be among the best, is a priest and a Gods' servant, making use of all the resources that have been sown into him; this thing makes him pure, invincible by pain, inaccessible to any injuries or evil, like an athlete in a great contest against passions, strengthened by justice, readily embracing everything that happens and is meant to happen to him; he never tries to imagine, without being influenced by the public interest, what another man has said or done or thought about".*

"Un om fericit este cel care îşi asigură un destin fericit; şi destinul fericit înseamnă atitudini bune ale sufletului, impulsuri bune, fapte bune". (171)

*"A happy man is the one that leads a happy life; and a happy life means a kind heart and good intentions and actions".*

"Să iubeşti numai ceea ce ţi se întâmplă ţie însuţi şi ceea ce îţi este urzit de destin. Ce poate fi mai plăcut?" (223)

*"To love only what happens to yourself and what the destiny has offered to you. What could be more pleasant?"*

**Existenţa omului, constituţia şi determinarea şi efemeritatea lui/*The existence of man, his built, determination and transience***

"Sunt eu carne, un suflu şi parte conducătoare a sufletului". (83)

*"I am flesh, the breath of life and the leading part of the soul".*

"Ce este sufletul tău: o răsuflare, niciodată aceeaşi, ci dată afară şi absorbită din nou, în fiecare moment". (85)

*"What is your soul? A breath of life, never the same, but inhaled and exhaled, each moment".*

"Trebuie să-ţi dai seama din ce lume faci parte, din ce realitate conducătoare a lumii eşti o emanaţie şi că îţi este fixată o limită în timp: în cazul în care nu te vei folosi de acestea pentru a dobândi seninătatea, prilejul va dispărea şi tu vei pieri şi nu ţi se va mai oferi o altă ocazie". (85)



BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

*"You ought to realise which universe you are a part of, what leading reality of the universe has created you, and that your life is limited in time; if you do not use the opportunity to make your life calm and serene, you'll waste the moment and never again will it come back".*

"Să faci tot ce-ţi vine la îndemână cu distincţie potrivită şi sinceră, cu afecţiune, cu libertate şi cu dreptate, şi să-ţi oferi răgazul fără toate celelalte reprezentări". (85)

*"Do everything that is in your power with true and sincere dignity, kindness of heart, freedom and justice; and give yourself time to rest without other solicitudes".*

"Sufletul omului se aruncă în dezordine … când îşi arată nemulţumirea faţă de unul din evenimentele care au loc în natură … când respinge orice fiinţă umană sau se îndreaptă împotriva ei cu intenţia de a o vătăma … când se lasă învins de plăcere sau de suferinţă … când se preface şi face sau spune ceva în mod fals şi nesincer … când acţiunile şi impulsurile sale nu sunt îndreptate spre vreun scop anume, ci se produc fără rost, la întâmplare şi în mod inconsecvent, în timp ce e de datoria noastră ca până şi cele mai neînsemnate acţiuni să aibă loc ţintind spre o finalitate". (95)

*"The soul harms itself when it shows its disappointment towards the events that take place in nature ... when it rejects any human being or moves towards them with the intention of hurting them ... when he is conquered by pleasure or pain ... when he pretends to be somebody else, acting or behaving falsely and insincerely, when his actions have no purpose, being performed thoughtlessly or inconsistently while being aware that even the smallest actions should be done with reference to an end".*

"Sunt alcătuit dintr-un aspect cauzal şi unul material; însă nici unul din aceste două elemente nu va dispărea în neant, după cum nici unul nu a ieşit din nimic. Orice parte din mine va fi, aşadar, redirijată, prin transformare, într-o altă parte a lumii şi din nou aceea se va transforma într-o altă parte a lumii şi tot aşa la infinit. Ca urmare unei astfel de transformări suntem pe lume şi eu, şi părinţii mei, şi tot aşa mergând spre un alt infinit". (157)

*"There are two aspects that define me, a material and a causal one; they will not disappear, nor have they come out of nowhere. Each part of me will, consequently, be directed towards a different part of the universe and this will be next transferred and transformed into a different thing, in a different place and so on. Both I and my parents are the result of this changing process, constantly moving to infinity".*

"Intelectul tău va fi aşa cum sunt reprezentările pe care adesea le dezvolţi; căci sufletul este colorat de reprezentări. Colorează-l, aşadar, cu neîncetate reprezentări de tipul: oriunde e posibil să trăieşti, acolo e posibil să trăieşti cum se cuvine". (159)

*"Your mind will be similar to the representations that you often create; because the soul is coloured by these representations. So, colour your soul*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*with constant representations of the kind: wherever you are supposed to live, live in peace and harmony".*

"Aminteşte-ţi întreaga substanţă, la care participi în cea mai mică parte, şi de întreaga eternitate, din care ţi-a fost rezervată o durată foarte scurtă, şi de destin: înţelegi cât de mică parte eşti?" (163)

*"Keep in mind that you are just a tiny part of the substance in the universe, an instance in the universal eternity and fate; do you now understand how insignificant you are?"*

"Sunt fum şi mă duc. De ce socoteşti că asta ar fi o problemă? Până când nimic de felul acesta nu mă alungă, rămân liber şi nimeni nu mă va împiedica să fac ce vreau". (167)

*"I am like smoke and I disappear like it. Why would this be a problem? Till nothing of this kind drives me away, I am free, and nothing prevents me to do whatever I want".*

"Numele: un zgomot şi un ecou". (169)

*"The name: nothing but noise and an echo".*

"Să nu socoteşti că, dacă ceva îţi pare greu de realizat, acest lucru este imposibil pentru om, ci consideră că, dacă ceva este posibil şi potrivit omului, acest lucru îţi este accesibil şi ţie". (183)

*"Do not consider that something is impossible for the human being if it seems difficult to achieve, but think that if it is accessible to people, then it is definitely accessible to you, too".*

"Ce ţi se întâmplă a fost pregătit pentru tine încă din veşnicie şi înlănţuirea cauzelor a urzit împreună, din eternitate, existenţa ta şi întâlnirea cu fiece eveniment". (293)

*"Your destiny had been there for you since immemorial time and the interconnectedness of causes led to your existence".*

"Însuşirile proprii sufletului raţional sunt: se priveşte pe sine însuşi, se analizează pe sine însuşi, devine ceea ce doreşte, se bucură el însuşi de rodul pe care îl produce, îşi urmează propriul scop". (319)

*"The traits of the rational soul are the following: it looks inside, analyses itself, becomes everything it wants, rejoices at the results of his actions, and follows its own purpose".*

"Cât este de mare sufletul care, dacă ar trebui să fie despărţit în acest moment de trup, este pregătit fie să se stingă, fie să se risipească, fie *să-şi continue existenţa*![13] Dar această pregătire vine ca urmare a propriei

[13] Adepţii de cea mai mistică factură ai pitagorismului au lansat versiunea că sufletul întemeietorului doctrinei lor ar fi trăit succesiv mai multe vieţi, în variate încarnări, ultima fiind cunoscută sub numele de Pitagora, care înseamnă *"inspiratul"* sau *"divinul"*. Pitagoricii susţineau transmigraţiunea. Lui Pitagora i s-a atribuit lucrarea moralizatoare *"Versuri de aur"*, în care toate preceptele recomandate sunt subsumate credinţei în nemurirea sufletului. Într-un vers se afirmă că: *"Un suflet virtuos, după ce va părăsi trupul,*



BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

judecăţi, nu a unui simplu spirit de opoziţie, *aşa cum fac creştinii*, ci în manieră raţională şi demnă, pentru a-i convinge şi pe alţii, dar fără teatralitate". (321)[14]

*"How great is the soul that is ready to be estinguished, to be dispersed, or to continue its existence if it had to depart from the body! But this preparation arises from its own judgement, not as a mere opposition, as in the case of Christians, but in a rational and dignified manner, without ostentation, so as to persuade the others."*

**Moartea/*Death***

"Moartea, viaţa, faima, lipsa de faimă, suferinţa, plăcerea, bogăţia, sărăcia, de toate acestea, deopotrivă, au parte şi cei buni, şi cei răi dintre oameni, chiar dacă ele nu sunt nici frumoase, nici ruşinoase; aşadar, nu sunt nici bune, nici rele". (91)[15]

*"Death and life, glory and the lack of it, pain, pleasure, riches, and poverty, all these together belong to the good and bad alike, even if they are neither honourable, nor shameful; so, they are neither good nor evil".*

"Ce înseamnă a muri? Dacă cineva ar cunoaşte moartea în ea însăşi şi dacă, printr-o analiză a gândirii, ar împrăştia toate născocirile propriei închipuiri, ar considera că moartea nu este nimic altceva decât o lucrare a naturii. E pueril dacă cineva se teme de o lucrare a naturii. Apoi, aceasta nu este numai lucrarea naturii, ci şi folositoare ei". (91)

*"What does it mean to die? If someone knew death, and by close thought, released himself from all the fancies of his mind, he would realise it is*

---

*va ajunge un zeu nemuritor, indestructibil şi nesupus morţii"* (Edmond Nicolau, *"Pitagora şi şcoala sa"*, în "Figuri ilustre ale antichităţii", Editura Tineretului, Cluj, 1967, pp. 43-67).

[14] Adept al monismului, Marcus Aurelius susţine ideia că sufletul omului este o parte din sufletul universal. Epicurienii credeau în stingerea sufletului la moartea trupului; stoicii credeau într-o oarecare existenţă posmortem a sufletului, de mai mică sau mare durată, mai ales a oamenilor înţelepţi, de exemplu, Zenon (în "Epiphanius, Adversus haeres", III, 2,9, p. 592, 26 D) credea că sufletul este*"un suflu durabil - polihronion pnevma"*, care supravieţuieşte descompunerii trupului, dar numai o bucată de timp, iar Chrysippos sublinia că *"numai sufletele înţelepţilor supravieţuiesc mai mult timp, înainte să dispară în conflagraţia periodică a lumii"* (nota traducătorului, p. 16), iar după Clement Alexandrinul (150-215), care a fost contemporan cu Marcus Aurelius, *"stoicii au numit această* - conflagraţie- *curăţire prin foc distrugerea lumii prin foc; în legătură cu aceasta, stoicii învaţă că cel care a dus o viaţă deosebită va învia; au arătat cu aceasta învierea"* (în Stromata V, 9. 4. p 316); creştinii susţin nemurirea.

Textul lui Marcus îi ironizează uşor pe creştini. Este de înţeles, dacă ne amintim că Marcus Aurelius autorizează persecuţii împotriva creştinilor între anii 163-167 şi că începea o rivalitate între şcolile filosofice şi cele creştine care se dezvoltau vertiginos la Roma şi în Alexandria Egiptului.

[15] Ideia creştină exprimată prin cuvintele: *"Dumnezeu face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi"* (Evanghelia după Matei 5, 45).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*nothing but a work of nature. It is childish to dread what is natural. And then, it is not only a work of nature, but something useful to nature".*

"Chiar dacă ţi-ar fi dat să trăieşti trei mii de ani, şi tot atâţia ani de zece mii de ori, aminteşte-ţi totuşi că nimeni nu pierde o altă viaţă decât cea pe care o trăieşte şi nici nu trăieşte altă viaţă decât cea pe care o trăieşte şi nici nu trăieşte altă viaţă decât cea pe care o pierde. Aşadar, viaţa cea mai lungă şi viaţa cea mai scurtă înseamnă acelaşi lucru; căci prezentul este egal pentru toţi şi timpul care se pierde este, aşadar, egal, iar cel ce se duce pare astfel foarte scurt. De fapt, nimeni nu ar putea să piardă nici trecutul, nici viitorul; cum ar fi posibil să i se ia cuiva ceea ce nu are?". (93)

*"If you were meant to live three thousand years or ten thousand years as many times, still remember that you can lose only the life you live, and you have no other life to live than the one that you will finally lose. So, the longest and shortest lives are similar; because the present moment is the same for everyone, and so is the time that we waste, equal; and consequently, what is lost is only a moment. Actually, no one could lose either the past or the future; how could anyone be taken away something that does not belong to him?"*

"Să-ţi aduci aminte întotdeauna … că şi cel cu o viaţă foarte lungă, şi cel care moare în cel mai scurt timp suferă aceeaşi pierdere, fiindcă prezentul este singurul de care omul poate fi lipsit, dacă e adevărat că numai pe acesta îl are şi nu poate să piardă ceea ce nu are". (93)"

*"Always remember that both, the one that lives a long life, and the one that has a short one suffer the same loss, because the present is the only one that man can be deprived of, and if it is true that it is the only thing men can have, no one can lose something that does not belong to them".*

"Trebuie să ne grăbim, nu numai pentru că suntem, cu fiecare moment, tot mai aproape de moarte, ci şi pentru că, înainte de a muri, capacitatea de a gândi asupra lucrurilor şi conştiinţa sleiesc". (97)[16]

*"We have to hurry up, not only because we are closer to death with each and every moment we spend, but because before dying our capacity of reasoning becomes weaker".*

"Te-ai îmbarcat, ai navigat, ai acostat: debarcă! Dacă va fi să te îndrepţi către o altă viaţă, nici acolo nu lipsesc zeii; dacă va fi să ajungi în insensibilitate, vei înceta să mai înduri dureri şi plăceri şi să slujeşti învelişul tău fizic, cu atât inferior, cu cât partea din tine care îi slujeşte este superioară: căci aceasta este minte şi daimon (raţiune, logos divin), cealaltă este ţărână şi sânge lâncezit". (101)

[16] În teologia apostolului Pavel această idee este presărată prin multe pasaje în care dă sfaturi, iată una din expresiile ce-o cuprinde: *"Luaţi seama cu grijă, cum umblaţi, nu ca nişte neînţelepţi, ci ca cei înţelepţi, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt"* (Scrisoarea către Efeseni 3, 15-16).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*"You have got aboard, made your voyage, returned to the port, so go ashore! If you were to go towards another life, you'll have Gods there, too; if you were to reach a state of insensibility, you'll no longer feel pain or pleasure, or be a slave of your physical body, which is, nevertheless inferior. Your mind is reason, intelligence, your body is earth and putrid blood".*

"Moartea este, asemeni naşterii, o taină a naturii: o combinaţie a aceloraşi elemente şi o descompunere a aceloraşi elemente". (119)

*"Death, as well as birth, is a mystery of nature: a combination of the same elements and a decomposition of the same elements".*

"Aminteşte-ţi că în scurt timp, şi tu, şi el veţi muri şi că, după o scurtă vreme, nici numele nu va mai rămâne după voi". (121)

*"Remember that you and I will shortly die and, after a while, our names won't even be remembered".*

"Nimeni nu este atât de norocos încât să nu aibă lângă el, în clipa morţii, pe câţiva care să salute cu bucurie tristul eveniment. A fost un om bun şi înţelept: în ultimul moment, se va găsi unul care va spune despre el: "Acum o să răsuflăm în sfârşit uşuraţi că am scăpat de acest pedagog; nu se purta aspru cu noi, dar, cu toate acestea, simţeam că în taină ne condamna". Aceasta se spune dspre omul virtuos, dar în ceea ce ne priveşte, câte alte motive nu există pentru care mulţi îşi doresc să se vadă scăpaţi de noi". (315)

*"Nobody is so lucky so as not to have by his side, on his death bed, some people that would kindly talk about the sad event. He was a kind and wise man. Eventually, there will be one that will say: "Now we can be happy that we got rid of this man; he was not strict with us, but we felt that he secretly condemned our way of life". This can be said about a virtuous man, but, as far as we are concerned, there are so many reasons for which people might be happy to get rid of us".*

**Orgoliu/*Vanity***

"Toate lucrurile dispar repede: trupurile înseşi în lume şi amintirea lor în veac! Astfel sunt toate obiectele sensibile şi mai ales cele care ne ademenesc prin plăcere sau ne înspăimântă prin durere sau ne fac să scoatem strigăte din orgoliu: cum sunt lipsite de valoare, vrednice de dispreţ, murdare, trecătoare şi moarte". (91)

*"All things vanish swiftly: the bodies are swallowed up in the world and their memory in time! Such are all sensible things, especially those that tempt us through pleasure, or terrify us through pain, or are celebrated with such vanity: how worthless, despicable, sordid, perishable and dead such things are!"*

"Durata vieţii omeneşti e un punct, substanţa (natura) sa este un flux, senzaţia este obscură, întreaga alcătuire a trupului este sortită unei rapide



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

putrefacţii, sufletul este un vârtej, soarta este greu de ghicit, faima este nesigură; pe scurt, tot ce ţine de trup e un fluviu, iar tot ce ţine de suflet e un vis şi o vanitate, viaţa este un război şi un popas făcut de un străin, iar renumele peste ani este uitare". (95)[17]

*"The lifespan of a human being is a point, its substance is constantly flowing, the senses are obscure, the whole body tends to putrefaction; the soul is restless, fate is hard to guess and fame uncertain. To sum up, everything that is related to the body is like a river, and everything that is related to the soul is dream and vanity; life is a warfare and a journey into an unknown land, while fame is only oblivion".*

"Cel care este atras de faima după moarte nu îşi imaginează că fiecare dintre cei care îi păstrează amintirea va muri şi el în cel mai scurt timp; apoi la rândul său, cel care îi va urma, până când orice amintire se va pierde, trecând-o de la unul la altul asemenea torţelor care se aprind şi apoi se sting. Presupune că cei care îşi vor aminti de tine sunt nemuritori şi că nemuritoare este amintirea ta. Ce înseamnă pentru tine aceasta? Şi nu mai spun că pentru cel care a murit nu înseamnă nimic. Dar, pentru cel care trăieşte, ce înseamnă lauda, dacă nu e de dragul unui avantaj practic?" (125)

*"The one that has reached fame after his death does not realise that all the people that keep his memory alive will die, sooner or later; and then, the same thing will happen over and over again, till all memories will be lost, being passed form one man to another just like torches that light up for a while and then burn out. Just supoese that the ones that will preserve your memory are immortal, and thus, your memory will never die. What does this mean to you? Of course, it means nothing for the one that has died. But for the one that is still alive, what does fame mean if it is not accompanied by some practical advantages?"*

"Frumosul, oricum ar fi el, este frumos prin sine însuşi şi se desăvârşeşte prin sine însuşi şi nu are lauda ca parte din el. Lucrul lăudat nu devine nici mai rău, nici mai bun … ceea ce este frumos prin esenţa sa de ce altceva are nevoie? … Care dintre lucruri e frumos datorită laudei sau nu e frumos din pricina criticii? Smaraldul îşi pierde oare valoarea dacă nu e lăudat? Sau aurul, fildeşul, purpura, lira, o floricică, un pomişor?" (125)

*"Beauty, whatever it looks like, is beautiful in itself, and reaches perfection without being praised. The thing that is praised does not become better or worse ... what is beautiful in itself does no need anything else. Which of the things around are beautiful due to the fact that they have been praised or ugly because of the criticism they received? Does the emerald lose its value if it is not praised? Or gold, ivory, purple, a lyre, a little flower or a tree?"*

[17] Apostolul Iacov compară viaţa cu un abur: *"Abur sunteţi, care se arată o clipă, apoi piere"* (Iacov 4, 14).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"E ciudat ca neştiinţa şi vanitatea să fie mai puternice decât înţelepciunea". (161)
*"It is odd that ignorance and vanity are more powerful than wisdom".*
"Ce merită a fi preţuit? Să primeşti aplauze? Nu. Prin urmare, nici să fii aclamat de guri gălăgioase. Căci aclamaţiile din partea celor mulţi sunt doar guri care plescăie-n gol. Ai abandonat, aşadar, pretinsa glorie. Ce lucru rămâne de preţuit? Faptul că omul se mişcă şi se opreşte potrivit propriei constituţii, scop către care duc şi diversele practici, şi cunoştinţele tehnice, cred". (179)
*"What's worth being valued? To be acclaimed? No. There's no value in the applauses of noisy tongues. The praises of the vulgar are nothing but the noise of tongues. If you have, then, abandoned the pretended glory, what else is there to be valued? The fact that man moves and stops according to his own structure. For this is what all technical knowledge and various practices are tending to".*
"Cel ce doreşte faima ia o activitate străină ca fiind propriul bine". (199)
*"The one that craves fame should get involved in a foreign activity as if it were for his own benefit".*
"Fiecare este vrednic de o preţuire egală cu valoarea lucrurilor pentru care s-a străduit". (205)
*"Everyone is worth the value of the things he has got involved in".*
"Compară-ţi gândirea cu cele ce vorbeşti. Fă ca mintea ta să pătrundă evenimentele şi cauzele acestora!" (215)
*"Compare your thoughts with the words you speak. Let your mind understand the events around you and their causes".*

**Sfaturi primite de către Marcus Aurelius/*Advice that Marcus Aurelius got***
de la părinţi, zei, profesori buni, prieteni buni şi împlinite de sine însuşi, după cum însuşi mărturiseşte/*from parents, Gods, good teachers and friends, and which he had followed, as he confesses*:
"Din ceea ce am auzit … am luat model … amabilitatea şi calmul; respectul pentru zei, generozitatea, faptul de a mă abţine nu numai de la a săvârşi răul, ci chiar de a concepe astfel de gânduri". (65)
*"From what I have heard ... I learned ... to be kind and calm, to respect the Gods, to be generous, to refrain myself from causing harm to others or even thinking about that".*
"Faptul de a suporta greutăţile, de a mă mulţumi cu puţin, de a face totul cu mâinile mele, de a nu mă ocupa de treburile altora, de a nu da ascultare calomniilor". (65)
*"(I have learned) to bear the strains of life, to be satisfied with less, to do everything with my own hands, to care little about other people's business, never to listen to calumnious words".*



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

"Faptul de a nu mă ocupa de lucruri fără de rost". (67)
*"(I have learned) to avoid getting involved in useless matters".*
"Faptul de a avea în vedere necesitatea de a-mi îndrepta şi îngriji caracterul". (67)
*"(I have learned) to acknowledge the necessity of righting and taking care of my character".*
"Spiritul independent şi luarea de decizii bine chibzuite … de a rămâne mereu la fel şi în timpul durerilor puternice". (67-69)
*"(I have learned) to be an independent spirit and to take good decisions ... to be the same even in great suffering".*
"Bunăvoinţa şi exemplul unei case conduse în mod patriarhal … a trăi în conformitate cu natura, seriozitatea neprefăcută". (69)
*"(I have learned) the kindness and good example of a house ruled in a patriarchal manner ... to live in accordance with nature, the assumed sincere gravity".*
"Faptul de a nu blama şi de a nu-i critica aspru pe cei cărora le-a scăpat în discursurile lor vreun barbarism sau … vreo greşală". (69)
*"(I have learned) not to blame and criticize the ones that have made mistakes or used offensive words in their speeches".*
"Faptul de a cunoaşte ce sunt invidia, viclenia şi ipocrizia, care susţin puterea tiranică". (71)
*"(I have learned) to be ignorant of envy, fraud and duplicity, all of these contributing to a despotic ruling".*
"Faptul de a nu răspunde: "sunt ocupat!" (71)
*"(I have learned) never to say: I am busy!"*
"Dragostea pentru casă, pentru adevăr şi dreptate". (71)
*"(I have learned) to love my home, truth and justice"*
"Stăpânirea de sine şi faptul de a nu mă lăsa influenţat de nimic; buna dispoziţie în toate împrejurările … purtarea echilibrată, plăcută şi demnă de respect, realizarea celor propuse, în ciuda oricăror dificultăţi". (71-73)
*"(I have learned) to control myself and to avoid being influenced by anyone and anything, to be in a good mood all the time ... to behave properly, pleasantly and respectfully, to achieve my purpose despite difficulties of all kinds".*
"Blândeţea, fermitatea de neclintit în deciziile luate după o atentă analiză; indiferenţa faţă de gloria deşartă obţinută pe baza celor ce sunt socotite onoruri; dragostea de muncă şi perseverenţa; faptul de a-i asculta pe cei care au de dat vreun sfat util tuturor". (73)
*"(I have learned) to be kind and firm in taking decisions after a close analysis, to be indifferent to vanishing glory based on things that might be considered respectful, to love work and perseverance, to listen to those that always have good advice to give".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

**Sfaturi înţelepte oferite altora/*Wise advice given to others***

"Să-ţi aduci aminte acestea: care este natura (Universului) Întregului şi care este a mea, care este raportul dintre aceasta şi aceea, şi ce fel de parte este ea şi din ce univers … să-ţi aminteşti că nu există nimeni care să te împiedice să acţionezi şi să vorbeşti întotdeauna în acord cu natura din care eşti o parte". (87)

*"Remember these things: what the nature of the whole universe is and what your own nature is, and how they are related, what sort of part you are and what universe you belong to ... remember that there is no one that can prevent you from taking action and speak in accordance to the nature that you belong to".*

"Este de ajuns ca (omul) să se apropie de prelungirea (logosului divin) daimon-ul din interior şi să se îngrijească de el cu adevărat. Grija pentru aceasta înseamnă a-l păstra neîntinat de patimi, de capriciu şi de nemulţumirea faţă de evenimentele provenite de la zei sau de la oameni". (91)

*"It is enough for a man to get closer to his soul and truly take care of it. This care means to keep it pure, unharmed by passions, whims or dissatisfactions caused by Gods or people".*

"În înlănţuirea reprezentărilor, e nevoie să evităm ceea ce este la voia întâmplării şi fără rost şi, pe cât posibil, ceea ce este indiscret şi dăunător; şi trebuie să te obişnuieşti să ai în minte numai reprezentările despre care, dacă oricine te-ar întreba pe neaşteptate: "Ce gândeşti acum?", să poţi răspunde sincer pe loc: "cutare şi cutare lucru", prin care să fie de îndată clar că orice lucru e în tine simplu şi bun şi demn de o fiinţă socială şi nepreocupată de imagini plăcute ori, într-un cuvânt, atrăgătoare, căruia nu-i plac rivalitatea, invidia sau suspiciunea, nici alte lucruri de acest fel, pentru care ai roşi dacă ai dezvălui că le ai în minte". (101)

*"In the chain of our representations you have to avoid what is random and useless, as much as possible, as well as what is indiscreet and harmful; and you have to get used to have in mind only the representations that might immediately trigger a sincere response, in case someone asks you: "What are you thinking of right now?". This can prove the fact that you are a simple and kind social being that takes no interest in attractive images, who hates rivalry, envy or suspicion, and other things of the kind, because you would blush if you admitted having them in your mind".*

"(Înţeleptul) îşi aminteşte că orice fiinţă raţională îi este rudă, că e conform naturii umane să se îngrijească de toţi oamenii şi că, de altfel, nu trebuie să se ataşeze de părerea tuturor, ci numai de a celor care trăiesc în acord cu natura". (103)

*"The wise man knows that every rational creature is related to him, that it is in the human nature to take care of all people, and that you do not have to*



BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

*pay attention to everyone's opinion, except to that belonging to those that live in accordance with nature".*

"Nu acţiona involuntar, nici împotriva interesului public, nici fără o atentă cercetare şi nici opunând rezistenţă; nici eleganţa căutată să nu-ţi împodobească intelectul; nu fi flecar, nici nu te amesteca în treburile altora!" (103)

*"Act neither involuntarily, nor against public interest, not without close analysis or resistance; do not adorn your thoughts with studied elegance; don't talk too much or get involved in other people's business".*

"Lumină senină să fie în interiorul tău, să nu ai nevoie din afară de cârmaci şi de liniştea pe care alţii ţi-o pot oferi. Trebuie, aşadar, să stai drept, nu ţinut drept". (103)

*"Let shining light be inside and so you'll never need guidance, or the tranquillity offered by others. Thus, you need to stand straight, not to lean against others".*

"Dacă în viaţa omenească tu găseşti ceva mai bun decât dreptatea, adevărul, prudenţa, curajul … faptul de a avea un intelect împăcat cu sine însuşi … dacă zăreşti ceva mai bun, întoarce-te către acesta cu tot sufletul şi bucură-te de binele suprem pe care l-ai descoperit. Dacă, în schimb, nimic nu ţi se pare mai bun, decât daimon-ul (raţiunea) care se găseşte în tine … nu lăsa în tine loc nici unui alt lucru; căci, odată ce ai înclinat către ele şi te-ai lăsat târât în această parte, nu ai mai putea să preţuieşti, în mod constant, acel bine care îţi este propriu şi îţi aparţine … tu, alege simplu şi liber ceea ce este mai bun şi ataşează-te lui … bun este utilul". (105)

*"If you manage to find something better than justice, truth, caution, courage, or a content mind in yor life, if you can find that, then don't give up on it; embrace it with all your soul and be satisfied with the supreme happiness you have encountered. If, on the other hand, that thing does not seem better than your mind, do not accept it, because once you let yourself influenced by other disturbing things, you won't be able to value the things that really define you and belong to you; simply choose what is useful and better for you".*

"Să nu preţuieşti nicodată, ca şi cum ţi-ar fi fost de folos, ceea ce într-o zi te va constrânge să încalci credinţa, să renunţi la pudoare, să urăşti pe cineva, să-l bănuieşti, să-l blestemi, să fii ipocrit". (106-107)

*"Never value and consider useful the things that one day might force you go against your faith, to give up decency, to hate, suspect, or curse someone, or be insincere".*

"Respectă cu veneraţie facultatea de a forma opinii … pentru că în partea conducătoare a sufletului tău niciodată nu ia naştere vreo opinie potrivnică naturii sau constituţiei fiinţei raţionale". (107)

*"Worship the ability to express opinions ... because no opinion contrary to nature or human beings will be the result of the leading part of your soul".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Formulează întotdeauna definiţia şi o descriere a obiectului a cărui imagine a operat asupra capacităţii tale reprezentative, aşa încât să-ţi dai seama ce este, în substanţa sa, goală, în întregul său sub toate aspectele sale, şi să-i indici, în sine însuşi, propriul său nume şi numele elementelor din care este alcătuit şi în care să se descompună … să te întrebi ce este acest obiect, din ce elemente este alcătuit, pentru cât timp se va menţine, în baza naturii sale … de ce virtute am nevoie faţă de el: de bunătate, de curaj, de celelalte virtuţi … trebuie să spui: acesta a venit de la zeu, celălalt se datorează grupării şi urzelii evenimentelor care au loc, unei coincidenţe şi unei întâmplări, acesta vine de la unul din neamul meu, de la o rudă, de la un tovarăş". (109)

*"Come with an accurate definition and description of the object whose image influenced your imagination, so as to view what sort of thing it is in its own nature and all its aspects, and to give it its proper name, and the names of the elements that it is composed of and can be decomposed into. Ask yourself what that object is, what elements it is made up of, how long it will last according to its nature, what I do need so as to be able to deal with it: kindness, courage or other virtues … you have to say: this came from Gods, the other one is the result of the events that take place, of a coincidence, this comes from one of my people, a relative of mine, a friend".*

"După cum medicii au întotdeauna la îndemână instrumentele şi ustensilele din fier necesare pentru a oferi ajutor în cazuri neprevăzute, tot aşa să ai şi tu pregătite principiile pentru a cunoaşte lucrurile divine şi omeneşti şi pentru a îndeplini orice acţiune, chiar şi pe cea mai neînsemnată, amintindu-ţi de legătura reciprocă dintre aceste feluri de lucruri". (111)

*"Just as doctors always have their instruments and utensils at hand to offer help when it might be needed, so have you always at hand the means to understand the divine and human things, to accomplish any action, no matter how small, always keeping in mind the mutual connection between these two."*

"Nu rătăci, caută să-ţi îndeplineşti scopul, renunţând la speranţele deşarte, vino-ţi în ajutor, cât timp îţi mai stă încă în putinţă, dacă te preocupi de tine însuţi". (111)

*"Stop your wandering; try to accomplish your purpose casting away vain hopes; help yourself as long as you can still do it, if you really care about yourself".*

"Nu se ştie câte sensuri pot avea cuvintele: a fura, a semăna, a cumpăra, a fi liniştit, a vedea ceea ce trebuie făcut; acest lucru nu se realizează cu ochii, ci printr-un alt fel de vedere". (113)[18]

[18] Ideea o găsim şi în Evanghelia după Luca: *"Din cuvintele tale vei fi găsit drept, şi din cuvintele tale vei fi osândit"* (Luca 12, 37).



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*"No one knows all the meanings words can have: to steal, to sow, to purchase, to be calm, to see what has to be done; the eyes cannot see such things; you need a different kind of sight to discern them".*

"Nu desfăşura nici o activitate la întâmplare şi nici în alt fel decât urmând regulile care susţin arta de a trăi". (115)

*"Let nothing be done at random or in any other way that is different from the rules that support the art of living".*

"Retrageri la ţară, pe malul mării, în munţi; acest lucru este cât se poate de prostesc, pentru că îţi este permis să te retragi în tine însuţi în orice clipă doreşti. În nici un loc nu se poate un om retrage mai liniştit şi mai lipsit de griji decât în sufletul său, mai ales cel care are în interiorul lui astfel de valori încât, aplecându-se pentru a le privi, ajunge îndată la o desăvârşită uşurare … dăruieşte-te unei asemenea retrageri şi raînoieşte-te pe tine însuţi". (115-117)

*"Retirements in the country, on the sea-coasts, or in the mountains; these things are very silly, because you can always retire into yourself. Nowhere will you find a quieter and more tranquil place than in your soul, especially if you have such values in your heart; by simply trying to reach them, you'll find a state of perfect tranquillity ... allow yourself this kind of retirement and renew yourself".*

"Ce lucru te nemulţumeşte? Răutatea oamenilor? Gândeşte-te la principiul că fiinţele raţionale sunt născute unele pentru altele, că a se suporta unele pe altele este o parte a dreptăţii şi că oamenii greşesc fără voia lor, iar toţi cei care până acum s-au duşmănit, s-au bănuit şi s-au urât, zac întinşi la pământ şi sunt cenuşă; atunci calmează-te!" (117)

*"What are the things that displease you? The wickedness of mankind? Think about the principle which says that rational beings are formed for each other, and that bearing with them is an act of justice, and that men make unintentional mistakes, and all those who have lived in enmity, suspicion, and hatred are now lying dead on the ground, turned into ashes; then, calm down!"*

"Întreg pământul este un punct, şi de acea parte în care locuieşti nu este oare un colţişor? Iar în acest colţişor câţi şi cât sunt cei ce te vor lăuda? În sfârşit, aminteşte-ţi de retragerea pe acest mic câmp care îţi aparţine şi, înainte de orice, nu te mai zbuciuma, nici nu te încorda, ci fii liber, priveşte toate activităţile ca un bărbat, ca un om, ca un cetăţean, ca o fiinţă muritoare". (117)

*"The entire earth is a point in the universe and the part that you are inhabiting is just a small corner. And how many people in that corner will praise you? Finally, remember to take refuge in that small place that belongs to you, and keep yourself away from distraction; relax and be free, considering everything from the perspective of a man, of a citizen, or a mortal".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Priveşte lucrurile aşa cum sunt cu adevărat!" (121)
*"See the things as they really are!"*
"Multe boabe de tămâie pe acelaşi altar: unul a căzut mai înainte, altul, după aceea. Nu e nici o diferenţă". (123)
*"There are many pieces of frankincense on the same altar: one has fallen, then another one follows next. There is no difference, whether sooner or later."*
"Câtă tihnă îşi asigură acela care nu se uită la ce a spus, a făcut sau a gândit vecinul, ci are în vedere numai ceea ce face el însuşi, pentru ca această acţiune să fie dreaptă, sfântă şi conformă omului bun … aleargă drept spre linia de sosire, fără să te abaţi din drum". (123)
*"What an agreeable life has the man who does not care about what his neighbour has said, or done or thought, but cares only about his own deeds, his actions to be right, and holy, and similar to those of a good man ... he should run towards the finish line without turning aside".*
"E străin în lume cel ce nu cunoaşte fiinţele care se găsesc în ea; cel ce nu cunoaşte ceea ce se întâmplă în ea; orb este cel care închide ochii minţii; cerşetor este cel care are nevoie de un altul şi nu găseşte în el însuşi cele necesare pentru viaţă". (129)
*"The one that doesn't know what creatures live in this world and what happens around him is nothing but a foreigner; blind is the one that closes the eyes of his mind; a begger is the one that needs another man to help him, instead of finding himself the necessary things for survival in this world".*
"Cuvintele uzuale altădată sunt astăzi ieşite din uz … toate lucrurile sunt trecătoare şi în scurt timp devin poveşti şi le acoperă repede uitarea complet … Ce este o amintire nepieritoare? Doar neant! … Totul este efemer, şi cel care îşi aminteşte, şi cel care este amintit". (133)
*"The words once used are no longer commonplace ... all the things are provisional and become stories that are completely forgotten, sooner or later ... What is an everlasting memory? Just nothingness! Both are transient, the ones that remember something and the ones that are remembered".*
"Priveşte întotdeauna lucrurile omeneşti ca pe nişte realităţi efemere, fără valoare, ieri o materie vâscoasă, mâine un corp îmbălsămat sau cenuşă. Aşadar, petrece-ţi această clipă a timpului în conformitate cu natura şi încheie-ţi viaţa împăcat, cum măslina cade în clipa când e coaptă, binecuvântând pământul care a purtat-o şi mulţumind pomului care i-a dat naştere". (141)
*"All human things are provisional, worthless; a trifling embryo yesterday, an embalmed carcase or ashes, tomorrow. So, spend this instance of your life in accordance with nature, and end your life peacefully, as the ripe olive*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

*falls when its time has come, blessing the earth whence it sprang and thanking the tree that bore it".*

"Fii asemenea unui promontoriu de care se sparg fără încetare valurile. El stă drept şi împrejuru-i se potoleşte înspumatul clocot al apelor". (141)

*"Be like a promontory that withstands crashing waves. It keeps its place and stills the fury of the water".*

"Aleargă întotdeauna pe drumul cel mai scurt. Şi drumul cel mai scurt este calea conformă naturii. Spune şi fă orice lucru în accord cu principiul cel mai sănătos, căci un astfel de plan de conduită te fereşte de loviturile vieţii, de ezitări, de orice preocupare practică şi de şiretenie". (143)

*"Always take the shortest way. It is the natural one. Speak and act according to the rightest principles, because in this way you'll be protected against turmoil, dissimulation and ostentation".*

"Poţi întotdeauna să dai un curs fericit vieţii tale, dacă urmezi drumul drept şi gândeşti şi acţionezi cu metodă". (169)

*"You can always make your life happy, as long as you follow the right path, and think or act methodically".*

"Asia, Europa sunt doar unghere ale lumii; orice mare e doar o picătură a lumii; Athosul, o movilă a lumii; orice moment prezent, o clipă a duratei eterne a timpului". (189)

*"Asia, Europe are just little corners of the Universe; every sea is just a small drop of the world; Athos but a little clod; any present moment, a point of eternity".*

"Obişnuieşte-te să tratezi cu atenţie cele spuse de celălalt şi, pe cât posibil, pătrunde în sufletul celui care vorbeşte". (199)

*"Get used to paying attention to your interlocutor's words and, as much as possible, get into his soul".*

"Cât de repede veşnicia va învălui totul şi câte lucruri a învăluit deja". (201)

*"How quickly will the eternity sweep everything away into obscurity, and how many things has it already swept".*

"Fericirea este un daimon bun sau o viaţă conform daimon"-ului bun". (209)

*"Happiness is a good soul, or a life lived in accordance with it".*

"Este aproape clipa când vei uita de toate, este aproape, de asemenea, clipa când toţi vor uita de tine". (211)

*"The time approaches when you shall forget about all things and be forgotten by all".*

"După cum bancurile de nisip, îngrămădite unele peste altele, le ascund pe cele depuse la început, tot aşa, în viaţă, evenimentele trecute sunt rapid făcute uitate de cele care vin după ele". (215)

*"As heaps of sand driven upon one another hide the former ones, so the events of life are soon forgotten when new ones appear".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Lumina lămpii, până când se stinge, străluceşte şi nu îşi pierde strălucirea; în schimb, adevărul care există în tine, dreptatea şi cumpătarea pot fi stinse înainte de sfârşitul vieţii tale". (353)
*"The light of a lamp shines and preserves its glow until it burns out; on the other hand, the truth that lies in you, your spirit of justice and moderation can be extinguished before the end of your life".*

**Viaţa/*Life***
"Viaţa este foarte scurtă pentru fiecare, iar a ta a ajuns aproape de sfârşit, şi tu nu te respecţi pe tine însuţi, ci îţi pui fericirea în sufletele altora? Te laşi influenţat de impresiile care vin din afară? … încetează să te laşi purtat de colo-colo … proşti sunt cei care … sunt obosiţi de viaţă şi cei care nu au niciun scop către care să-şi călăuzească orice impuls al lor şi, într-un cuvânt, reprezentările lor … cei care nu urmăresc cu atenţie mişcările propriului lor suflet sunt, în mod inevitabil, nefericiţi". (87)
*"Men's life is very short and yours has almost reached the end, so why don't you honour yourself instead of honouring others? Do you let yourself influenced by other people's opinions? ... wander no more to and fro ... ignorant are those that are tired by life or have no purpose to guide their actions ... those that pay no attention to the desires of their own soul are inevitably miserable and unhappy".*
"Să acţionezi, să exprimi şi să gândeşti fiecare lucru, ca şi cum ai putea să părăseşti chiar în această clipă viaţa. Căci dacă divinitatea există, în a pleca dintre oameni nu este nimic primejdios". (89)
*"To act, speak and consider everything as if you were to leave this life every moment now. Because, as long as there are Gods, there is no danger in being parted from people".*
"În fiecare zi, viaţa se duce şi o parte tot mai mică rămâne din ea … în cazul în care cineva ar trăi mai mult, nu e deloc sigur dacă intelectul său, rămânând acelaşi, ar mai fi în stare să înţeleagă legătura dintre lucruri şi să mediteze, ţinând din răsputeri să cunoască lucrurile divine şi omeneşti. Acest om începe să o ia razna, totuşi nu va înceta să respire, să se hrănească, să aibă reprezentări, impulsuri şi atâtea alte funcţii de acest fel. Dar mai întâi îşi pierde capacitatea de a se folosi de el însuşi, de a cunoaşte cu exactitate toate îndatoririle, de a analiza aparenţele, de a-şi da seama dacă este deja timpul să moară şi alte astfel de activităţi care reclamă o gândire bine exersată". (97)
*"Each day, some part of your life is gone and the remainder grows less ... but no one knows whether your mind, while staying the same, would be able to understand the connections between things and to meditate, trying hard to understand the divine and human things if you lived longer. This man might begin to go crazy, while still breathing, eating, having representations, impulses and other functions of the same kind. But first, he*



BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)

*loses the ability to use his own mind, to perfectly understand his duties, to analyse the appearances, to realise whether the time to die has come and other activities of the kind that require a well-trained mind".*

"Nu-ţi irosi partea rămasă din viaţă făcându-ţi idei asupra situaţiei sau faptelor celorlalţi, de vreme ce nu faci aceasta în vederea interesului comun". (101)

*"Do not waste the remaining part of your life thinking about other people's actions or situation, if there is no common interest in that".*

"Aminteşte-ţi că fiecare trăieşte numai momentul prezent, care este o clipă: restul fie au fost trăite, fie există în necunoscut. Prin urmare, este timpul pe care fiecare îl trăieşte; mic este colţişorul de pământ unde îşi duce viaţa; scurtă este, de asemenea, chiar cea mai durabilă faimă postumă, şi ea depinde de succesiunea acestor mici oameni care într-o clipită vor fi deja morţi, fără să se cunoască nici măcar pe ei înşişi, cu atât mai puţin pe cel mort cu mult înaintea lor". (109)

*"Remember that everyone lives only the present moment, which is merely an instance of your life: the remaining moments have either been lived or are still unknown. This is, so, the time that everyone is entitled to live; small is the place where man lives his life; similarly, short is the most everlasting posthumous fame, and it depends on the succession of the people that will soon be dead, not even knowing one another, so even less the one that died long before them".*

"Gândeşte-te tot timpul la câte transformări ai asistat tu însuţi. Lumea este alterare, viaţa este o părere. Toate aceste lucruri pe care le vezi se vor transforma, în timp, şi nu vor mai fi". (119)

*"Constantly think about how many changes you have witnessed. The world is constantly changing, and life is just an illusion. All the things that you can see right now will be transformed in time and will no longer exist".*

"Viaţa este scurtă; trebuie să profiţi de prezent, cu multă chibzuinţă şi cu spirit de dreptate. Fii sobru chiar atunci când te relaxezi". (129)

*"Life is short, so you have to take advantage of the present moment, prudently and justly. Be serious even when you are relaxed".*

"Petrece-ţi viaţa ca un om care a încredinţat, cu tot sufletul, zeilor toate bunurile sale şi care nu se face nici tiranul, nici sclavul altui om". (131)

*"Live your life as if you have willingly trusted all your possessions in the hands of Gods and you have been neither the oppressor nor the subject of another man".*

"Arta de a trăi este mai asemănătoare cu arta luptelor decât cu cea a dansului, prin faptul că trebuie să stai bine pe picioare, fără să cazi şi pregătit pentru tot ce ţi se iveşte în cale, chiar neprevăzut". (225)

*"The art of living is more similar to the art of fighting than the art of dancing, as you have to stand firm, without falling down, being ready to face everying that might come into your way, even the unpredictable".*



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

"Aceasta înseamnă desăvârşirea caracterului: să trăieşti orice zi ca şi cum ar fi ultima, fără să fii agitat, fără să fii amorţit şi fără să fii ipocrit". (229)
*"How to reach a perfect character: live each day as if it were the last one of your life, without being fussy, numb or duplicitous".*
"Frunzele pe care vântul le împrăştie pe pământ … tot astfel şi neamul oamenilor. Biete frunze sunt fiii tăi, biete frunze sunt şi aceşti oameni care te aclamă cu un aer convingător şi te laudă, sau care, dimpotrivă, te vorbesc de rău, te rănesc în secret şi îşi bat joc de tine. Tot biete frunze sunt şi cei care îţi vor duce faima peste generaţii". (313)
*"Just like the leaves scattered on the ground by wind ... so is the race of men. Leaves are your sons, leaves are these men that so convincingly acclaim and praise you, or, on the other hand, secretly blame, hurt or sneer at you. Leaves are also those that are to preserve your fame over generations".*

## Biblografia:

Aurelius, Marcus, *Gânduri către sine însuşi*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2018, traducere din graca veche, Cristian Bejan, ISBN 978-973-50-6245-3.

*Apologeţi de limbă greacă*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 2, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1980, traducere Olimp N. Căciulă.

*Biblia*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1988.

Clement Alexandrinul, *Scrieri partea întâia*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 4, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1982, traducere de D. Fecioru.

Clement Alexandrinul, *Scrieri partea a doua - Stromatele*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 5, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1982, traducere de D. Fecioru.

Maxim Mărturisitorul, Sfântul, *Ambigua*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 80, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1983, traducre D. Stăniloae.

Nicolau, Edmond, *"Pitagora şi şcoala sa"*, în Figuri ilustre ale antichităţii, Editura Tineretului, Cluj, 1967.

Popa D. Marcel – Matei C. Horia, *Mică enciclopedie de istorie universală*, Editura Politică, Bucureşti, 1988.

*Scrierile Părinţilor Apostolici*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 1, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1979, traducre D. Fecioru.



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universităţii de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**

Vasile cel Mare, Sfântul, *"Omilii la Hexaemeron"*, în Părinţi şi Scriitori Bisericeşti, vol. 17, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1986, Traducre D. Fecioru.



**BDD-A31228 © 2019 Editura Universității de Nord din Baia Mare**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:07 UTC)**